

Туристична галузь Івано-Франківщини в умовах війни

Андрій Ковальчук,

*викладач кафедри менеджменту, економіки і туризму,
Інститут управління природними ресурсами,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Коломия, Україна,
e-mail: kovalchukar@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-3621-4217*

Євгеній Лепьохін,

*викладач кафедри психології, к. філол. н., доцент,
Інститут управління природними ресурсами,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Коломия, Україна,
e-mail: lepokhinyo@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6941-7467*

Війна суттєво вплинула на соціально-економічну ситуацію практично усіх областей України. Територіальна віддаленість Івано-Франківської області від зони активних бойових дій не позбавила її від негативних наслідків російської агресії. Підприємства різних галузей економіки прямо чи опосередковано зазнали збитків через зменшення попиту на товари та послуги, втрату сировинних баз, порушення логістичних ланцюгів, що спричинило тимчасове призупинення або взагалі припинення їх діяльності. Серед тих, хто зумів адаптуватися до роботи в умовах війни варто виділити сферу туризму. Ця галузь має стратегічне значення для економіки регіону, презентуючи Прикарпаття як в Україні, так і за кордоном завдяки унікальним природним ресурсам Карпат, історико-культурним пам'яткам, розвиненій інфраструктурі та різним видам туризму, що є ключовими чинниками для залучення туристів, збільшення податкових надходжень до бюджетів різних рівнів і стабільного економічного розвитку краю.

В умовах війни Івано-Франківщина продовжує реалізацію регіональної цільової програми розвитку туризму на 2022–2026 роки, що має за мету перетворення туризму на один із провідних секторів економіки області, формування конкурентоспроможного на національному та міжнародному ринках туристичного продукту для потреб розвитку внутрішнього і в'їзного туризму. Очікуваними результатами виконання програми є збільшення кількості туристів, обсягів надходження туристичного збору, проведення промоційних заходів, співфінансування грантових проєктів і розбудова туристичної інфраструктури [1].

За даними Департаменту міжнародного співробітництва та євроінтеграції громад Івано-Франківської облдержадміністрації у період з 2020 по 2023 рр. прослідковується чітка тенденція до збільшення кількості туристів і екскурсантів. Їх кількість збільшилась на 0,6 млн осіб, з 1,8 млн осіб у 2020 р. до 2,4 млн осіб у 2023 р., а показник 2023 р. є найбільшим за останні п'ять років. Серед загальної чисельності осіб, які відвідали нашу область з метою відпочинку, основну частку склали мешканці таких областей як Київська, Одеська, Дніпропетровська, Хмельницька та Львівська, а найбільший потік туристів припав на грудень

впродовж різдвяно-новорічних свят. За оцінками фахівців завантаженість готелів і садиб області у цей період була на рівні 60-80% [2].

У 2020 – 2023 рр. збільшувалися обсяги надходжень туристичного збору. Якщо у 2020 р. цей показник склав 5,6 млн грн., то у 2021 – 10,4 млн грн, у 2022 – 17,9 млн грн і у 2023 – 20,4 млн грн, тобто, збільшення склало 14,8 млн грн. Аналізуючи дані 2023 р. можна констатувати, що приблизно 75% туристичного збору припадає на Полянницьку та Яремчанську територіальні громади, відповідно 10,9 і 4,2 млн грн. Якщо ж розглядати надходження туристичного збору Івано-Франківської області за 2023 р. у контексті кластерного розподілу, то 53,57% у загальному обсязі надходжень забезпечив Буковель і 31,91% Гуцульські Карпати [2, 3].

Інформація Державного агентства розвитку туризму свідчить, що під кінець 2023 р. зросла сума податків від суб'єктів туристичної діяльності Івано-Франківщини, а це у підсумку дозволило області увійти до списку регіонів-лідерів за цим показником. За 2023 р. сплачено 138 млн 842 тис. проти 159 млн 680 тис. грн у 2022 р. У 2021 р. регіон сплатив у казну держави 131 млн 955 тис. грн податків. За оцінками фахівців зменшення податкових надходжень у 2023 р. пов'язане в основному зі зміною системи обліку і звітності платників податків сфери туризму [4, 5].

В умовах війни загальний чистий дохід туристичної галузі України за 2023 р. становив 16,3 млрд грн, що на 18% більше за показник 2021 р. – 13,8 млрд грн. У 2023 р. 20 найбільших компаній згенерували понад третину – майже 36% виторгу сектору. За перше півріччя 2024 р. Івано-Франківщина займає третє місце за рівнем доходів від туризму. В області зареєстровано 69 компаній – 3,3% від усіх у країні, котрі згенерували майже 15% доходу всього сектору країни – понад 852,2 млн грн. У десятку найдохідніших компаній сфери туризму України входять дві з Івано-Франківської області – ТОВ «Парктур», оператор курорту Буковель і ТОВ «Зірка Буковелю», що здійснює управління готелем Radisson Blu, який розташований на території курорту Буковель. Чистий дохід обох компаній у першому півріччі 2024 р. склав 376,4 млн грн (приріст 30,6%) і 216,6 млн грн (18,4%) відповідно [6].

Таким чином, перспективи туристичної галузі Івано-Франківщини значною мірою залежатимуть від подальшого перебігу воєнних дій в Україні, рівня безпеки та стабільності в регіоні. Область має значний потенціал у розвитку різних видів туризму, що може стати важливою частиною відновлення економіки після війни. Інвестування в інфраструктуру, підвищення рівня обслуговування та розвиток нових туристичних маршрутів допоможе створити нові робочі місця і залучити додаткові ресурси. Водночас важливим фактором для відновлення туризму стане активна промоція Івано-Франківщини на міжнародній арені, з акцентом на безпечність та унікальність природних і культурних ресурсів області.

Ключові слова: туристична галузь, війна, інвестування, туристичний збір, дохід.

Список використаних джерел

1. Регіональна цільова програма розвитку туризму в Івано-Франківській області на 2022–2026 роки. URL: <https://orada.if.ua/wp-content/uploads/2021/11/282-10.pdf>. (дата звернення: 25.11.2024).
2. Стан розвитку туризму в Івано-Франківській області. 2023 рік: здобутки і втрати у тилу. URL: <https://speakerdeck.com/iftourism/turizm-ivano-frankivskoyi-oblasti2023>. (дата звернення: 25.11.2024).
3. Стан розвитку туризму в Івано-Франківській області. 2022 рік: здобутки і втрати у тилу. URL: <https://speakerdeck.com/iftourism/turizm-ivano-frankivskoyi-oblasti2022>. (дата звернення: 26.11.2024).
4. Динаміка податкових надходжень по областях за 2023 рік. URL: <https://tourism.gov.ua/blog/dinamika-podatkovih-nadhodzen-ro-oblastyah-za-2023-rik>. (дата звернення: 26.11.2024).
5. У 2023 році податкові надходження від туризму на Івано-Франківщині не зменшилися. URL: <https://kuryer.if.ua/u-2023-rocz-podatkovi-nadhodzhennya-vid-turyzmu-na-ivano-frankivshhyni-ne-zmenshylys>. (дата звернення: 27.11.2024).
6. Буковель, Hilton, Radisson Blu: де зосереджені найбільші доходи туристичного сектору в Україні під час війни? URL: <https://blog.youcontrol.market/bukoviel-hilton-radisson-blu-die-zosieriedzhieni-naibilshi-dokhodi-turistichnogho-siektoru-v-ukrayini-pid-chas-viini/> (дата звернення: 27.11.2024).